

ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด
Government cooperation private business sector and the public
sector to promote tourism at the Boon Phawet Festival,
Roi Et Province

พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.¹

Asst. Prof. Dr. Phrakhrosutaworathamakit

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เสนอแนวทางการร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวประเพณีงานบุญผะเหวดอย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ สัมภาษณ์เชิงลึก สันทนากลุ่ม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 45 คน

ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด มีรูปแบบความร่วมมือที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด ร่วมประสานทั้ง 3 องค์กร ได้แก่ 1) ธุรกิจภาคเอกชน จะต้องมีการรวมกลุ่มของธุรกิจ เพื่อเป็นประโยชน์ ในการประสานความร่วมมือกับภาครัฐ จะต้องบริหารจัดการองค์กรที่เอื้อต่อการประสานความร่วมมือ รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงธุรกิจด้านการท่องเที่ยว 2) องค์กรภาครัฐ เป็นติดต่อประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ มีความชัดเจนและจริงจังมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมประชาสัมพันธ์ รณรงค์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กับประชาชนให้เข้าใจ 3) ประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีในการอนุรักษ์ฟื้นฟูรักษา

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด; Mahachulalongkornrajavidyalaya University Roiet

Buddhist College

Corresponding Author, E-mail: Sompakdeebhu@gmail.com

วัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ ร่วมกันตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติและตรวจสอบ ตลอดจนการ ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงแนวทางการร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด ซึ่งเป็นการวางยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยว 4 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการประชาสัมพันธ์ 2) แนวทางการจัดการการท่องเที่ยว 3) แนวทางการอนุรักษ์ การฟื้นฟูวัฒนธรรม 4) แนวทางการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ภายใต้ความภาคภูมิใจและหวงแหนในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งเป็นงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น

คำสำคัญ: ความร่วมมือภาครัฐ เอกชนและประชาชน; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; บุญผะเหวด

Abstract

The objectives of this research paper are 1) to study the cooperation model of the government sector, private business sector and the public sector to promote tourism at the Boon Phawet Festival Roi Et Province 2) Propose guidelines for government cooperation The private business sector and the public sector in the sustainable tourism management of the merit-making traditions This research is a qualitative research. Descriptive and analytical study methods were used. In-depth interviews, group discussions, and learning exchange forums The group of key informants consisted of government agencies, private business sector and the public sector, a total of 45 people.

The results showed that cooperation between government private business sector and the public sector to promote tourism in the Boon Phawet tradition Roi Et Province There is a suitable cooperation model in promoting tourism in the Boon Phawet Festival. Coordinating with all 3 organizations, namely 1) private sector businesses There must be a group of businesses, to benefit in coordinating with the government sector Must manage an organization that is conducive to cooperation. Including the development and improvement of tourism business. 2) Government

organizations to coordinate cooperation with the private sector to be effective. Be clearer and more serious including promoting public relations campaign about ecotourism to people to understand; 3) Local people must participate in both the process of promoting cultural tourism and traditions in the preservation and restoration of local culture. together from thinking together, sharing decisions, and solving problems. Participate in and check as well as benefit from tourism. This will lead to the promotion of sustainable ecotourism.

Suggestions for government cooperation guidelines Private business sector and the public sector in tourism management for the Bun Phawet Festival This is a strategy and strategy for tourism management in 4 approaches: 1) public relations guidelines 2) tourism management guidelines 3) conservation guidelines 4) Cultural revitalization approaches for mutual use Under pride and cherish in local cultural attractions, which are traditional events that are unique to the local area.

Keywords: Government cooperation private and public; cultural tourism; Boon Phawet

บทนำ

การท่องเที่ยววิถีไทยมีรากฐานมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ที่นำเอาทุนทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นทุนทางธรรมชาติ และทุนทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และประเพณี มาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้นๆ ที่แตกต่างจากตนเพื่อเรียนรู้ เข้าใจ และเห็นคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ศิลปะ ประเพณี เทศกาล วิถีชีวิตของคนในพื้นที่อันมากขึ้น (Richards, G., 2005) ดังนั้น ในประเทศต่างๆ ที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Boonyanupong, S., Sangkakorn, K., Suwannarat, S., Jaturapataraporn, J., and Piboonrungraj, P., 2017) เช่นเดียวกับประเทศไทยถือได้ว่ามีทรัพยากรทางวัฒนธรรมมากเป็นอันดับต้นๆ ของภูมิภาคเอเชีย (Department of Tourism, 2020) ไม่ว่าจะเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม และชุมชนนโยบาย

ของภาครัฐและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ ของไทย ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาด้านการท่องเที่ยว แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ล้วนให้ความสำคัญกับคำว่าวัฒนธรรม โดยเฉพาะนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่จัดให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็น 1 ใน 15 สาขาย่อยของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมมากในอนาคตและเป็นจุดขายสำคัญของประเทศไทยอีกด้วย (Tourism Authority of Thailand, 2014)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีลักษณะพิเศษตรงที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพราะสังคมแต่ละแห่งต่างมีบริบททางวัฒนธรรมของตนเองอันเนื่องมาจากลักษณะภูมิศาสตร์ ถิ่นฐานที่ตั้ง องค์กรทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ สะท้อนออกมาในรูปแบบวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมจึงเป็นตัวกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ความแตกต่างของวัฒนธรรมจึงมีหลายระดับ รวมทั้งมีขอบเขตที่กว้างขวางและมีประเด็นที่น่าสนใจหลากหลาย การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาจากสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดการขยายตัวทางการตลาดของการท่องเที่ยว (Sasong,S., Sasong,C., Niyomves, B.,2020; Khwanthong, C., and Swangkong, K., 2021) หรือการท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสและการเข้าร่วมในวิถีชีวิตเก่าๆ ที่กำลังจะสูญหายไปบางท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงประวัติความเป็นมาการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมประเพณี และงานเทศกาล เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าหลายประเทศพยายามที่จะส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนจนอาจจะทำให้เกิดการเติบโตของเมืองและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่นหลักของอัตลักษณ์พื้นที่เมืองย่านประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและโลกความเป็นจริงของคนที่นี่อาศัยอยู่ ดังนั้น หากไม่มีการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นนี้จะลดทอนสำนึกของถิ่นที่ (Sense of Place) รวมทั้งอัตลักษณ์ของชุมชนลงได้ (Kirdsiri, K., 2016)

เช่นเดียวกับประเพณีบุญผะเหวดเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสานที่มีการจัดในหลายพื้นที่ทั้งในเขตตำบล อำเภอและจังหวัด แม้แต่จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่เป็นดินแดนแห่งพุทธศาสนาของอีสานตอนกลาง มีวัดวาอาราม เจดีย์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาความเชื่อมั่นในพุทธศาสนาอันแข็งแกร่ง อีกทั้ง

ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยประเพณีบุญผะเหวดเป็นประเพณีการทำบุญที่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และคติความเชื่อที่มีต่อประเพณีนี้ในหลาย ๆ ด้าน ได้มีการรักษาสืบทอดต่อเนื่องกันมาช้านาน แฝงไว้ด้วยปรัชญาในการดำเนินชีวิตตามคตินิยมความเชื่อที่มีต่อเรื่องราวในประเพณีบุญผะเหวด และคติความ เชื่อตามประเพณีและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน บุญผะเหวดถือได้ว่าเป็นประเพณีที่สำคัญอย่างหนึ่งของภาคอีสาน โดยเฉพาะที่จังหวัดร้อยเอ็ด ถือได้ว่าเป็นประเพณีประจำปีของจังหวัดที่จัดได้ยิ่งใหญ่เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ด และยังเป็นแหล่งของวัฒนธรรมที่ดึงดูดและช่วยเสริมสร้างวิถีชีวิตของชุมชนให้เข้มแข็ง และสอดคล้องกับหลักการดำเนินชีวิตที่พึงงามของสังคม ให้ดำเนินควบคู่ไปกับวิถีชีวิตของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเช่นปัจจุบันนี้ได้เหมาะสมและกลมกลืน (Chueaphruan. J., 2020)

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญเรื่องความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีงานบุญผะเหวดและเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระดับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานในระดับสากลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเสนอแนวทางความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวประเพณีงานบุญผะเหวดอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อหาองค์ความรู้ใหม่จากทัศนะของผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) โดยผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการดำเนินการไว้ จำนวน 12 เดือน (มกราคม -ธันวาคม 2563) และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้เทคนิคในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง(Semi -Structured Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 สำนักงานวัฒนธรรม

จังหวัด หอการค้าจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดร้อยเอ็ด และสำนักงานท่องเที่ยว
กีฬาจังหวัดร้อยเอ็ด สภาวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เทศบาลจังหวัด
ร้อยเอ็ด ภาคการศึกษา จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัด
ร้อยเอ็ด สื่อมวลชน รวม 10 คน และผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 3 การระดมความคิดเห็นจาก พระสงฆ์ ผู้นำ
ชุมชน รวม 20 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบความร่วมมือของภาครัฐ
ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัด
ร้อยเอ็ด และข้อเสนอแนะแนวทางความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนใน
การบริหารจัดการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด เป็นการวางยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ
การท่องเที่ยว รวมทั้งการทบทวนวรรณกรรม และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้จุด
ประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้เกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็น หรือแนวทางการ
สนทนาอย่างกว้างขวาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
(Participant Observation) โดยผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการ
สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยผู้วิจัยจะทำการจัดเก็บ
รวบรวมข้อมูล และบันทึกข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสังเกต โดยผู้วิจัยไม่มีส่วนร่วมใน
ปรากฏการณ์นั้น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดเตรียมฐานข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ให้ง่าย
ขึ้น ด้วยการจัดทำกลุ่มข้อมูล มีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ฯลฯ
เพื่อความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ได้รับ และเพื่อนำไปใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนว
ทางการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำหลักการ 3 ประการ ประกอบด้วย การลดทอนและกลั่นกรองข้อมูล
การแสดงและพรรณนาข้อมูล และการหาข้อสรุปและตรวจผลการวิจัย เป็นกระบวนการหาข้อสรุป
และการตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด” สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด มีรูปแบบประสานกันทั้ง 3 องค์กรได้แก่ 1) ภาคธุรกิจเอกชน (ผู้ประกอบการ) มีการรวมกลุ่มของธุรกิจของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประสานความร่วมมือกับภาครัฐได้สะดวก และเป็นการร่วมระดมความคิดเห็นของธุรกิจภาคเอกชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอันจะนำไปสู่ร่วมมือกับภาครัฐที่ตรงจุดก่อให้เกิดการประสานงานที่เข้าเข้าใจร่วมกัน ทั้งการให้ข้อมูล การแก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจ เพื่อเป็นประโยชน์ในการประสานความร่วมมือกับภาครัฐ และบริหารจัดการองค์กรที่เอื้อต่อความร่วมมือ รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงธุรกิจด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน 2) ภาครัฐ เป็นหน่วยงานติดต่อประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในด้านต่างๆ ให้มากขึ้นให้ความสำคัญและยอมรับองค์กรภาคธุรกิจเอกชน บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง ให้องค์กรเอกชนมีบทบาทและความสำคัญที่เท่าเทียมกับภาครัฐ ในการร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น นอกจากนั้น ภาครัฐมีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ รูปแบบการท่องเที่ยวให้ประชาชนได้เข้าใจและเป็นความสำคัญมากขึ้น รวมถึงการรณรงค์ให้ประชาชนนิยมท่องเที่ยว เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอันจะเป็นประโยชน์ต่อทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของประเทศโดยเร็ว 3) ภาคประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องได้รับการสนับสนุนร่วมมือจากประชาชน ให้มีโอกาสร่วมตัดสินใจ ตรวจสอบ ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นร่วมกำหนดรูปแบบแผนงาน ตลอดจนร่วมลงมือปฏิบัติและนำไปสู่ผลประโยชน์ของประชาชนร่วมกับธุรกิจภาคเอกชน และสนองนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีกับภาครัฐ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ข้อเสนอแนะเชิงแนวทางการร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด ซึ่งเป็นการวางยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยว 4 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการประชาสัมพันธ์ 2) แนวทางการจัดการท่องเที่ยว 3) แนวทางการอนุรักษ์ การฟื้นฟูวัฒนธรรม 4) แนวทางการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ภายใต้ความภาคภูมิใจและหวงแหนในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งเป็นงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเพื่อการส่งเสริมท่องเที่ยว งานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด มีรูปแบบการประสานงานร่วมกัน ตั้งแต่กำหนดทิศทางการพัฒนา มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ พันธกิจ เพื่อเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลก รูปแบบความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนที่มีฐานคิดจากการ “ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์” ทำให้เกิดความร่วมมือการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสม โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมกำหนดแผนพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบบูรณาการร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการในทุกระดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมพร บุญเพชรแก้ว, อิสระพงษ์ พลธานี. (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศ ป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้านความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะในบางครั้งภาครัฐไม่สามารถที่จะจัดการหรือเห็นปัญหาเองได้ทั้งหมด ซึ่งต้องอาศัยการร่วมมือจากภาคธุรกิจเอกชน (ผู้ประกอบการ) และภาคประชาชน (ชุมชน) ในการเสนอแนวคิด และการเสนอปัญหาขึ้นมาให้ทางภาครัฐได้รับรู้ หลังจากนั้นจึงจะมาทำการวิเคราะห์ การวางแผน การกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติงานร่วมกัน เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวส่วนร่วม เพราะการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก

แนวทางความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยว งานประเพณีบุญผะเหวด ซึ่งเป็นการวางยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยว งานประเพณีบุญผะเหวด 4 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการประชาสัมพันธ์ 2) แนวทางการจัดการท่องเที่ยว 3) แนวทางการการอนุรักษ์ การฟื้นฟูวัฒนธรรม 4) แนวทางการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ภายใต้ความภาคภูมิใจและหวงแหนในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตัวเอง ดังนั้นข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์เชิงรุก (SO) ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีรูปแบบหลากหลาย มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากลและเหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศในหลากหลายมิติ สอดคล้องกับ สุธาสนี วียาภรณ์ และคณะ (2562) ที่นำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาเชิงรุกสำหรับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและแตกต่างจากทรัพยากรที่มี และสอดคล้องกับ ธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิกุลและคณะ (2562) ที่กล่าวว่ากลยุทธ์เชิงรุกสำหรับศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง คือ การสร้างความ

ร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความต่อเนื่องชัดเจนเช่นการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว งานเทศกาลต่างๆ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยมีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนั้น จากการศึกษาแนวทางความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวประเพณีงานบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี สามารถจำแนกได้ตามมิติของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ มิติด้านประวัติศาสตร์ มิติด้านวิถีชีวิตชุมชน มิติด้านสถาปัตยกรรมและมิติด้านอาหารโดยผ่านกระบวนการจัดการตามทฤษฎีการจัดการ PDCA ของ Edward Demming (Deming, W. E., 1986) ทั้งในส่วนของการกำหนดเป้าหมาย (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การติดตามและประเมินผล (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Action) สอดคล้องกับพระเอกลักษณ์ อชิโตและคณะ (2563) ได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการของ Deming PDCA ได้แก่ 1) P = Plan การวางแผน 2) D = Do การปฏิบัติตาม 3) C = Check การตรวจสอบและ 4) A = Action การปรับปรุงแก้ไขโดยแต่ละขั้นตอนจะต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีบุญผะเหวด ได้แก่ หน่วยงานของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในฐานะเจ้าของพื้นที่และผู้ปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับศรวัสนี นวกัณห์วรกุล และดวงเงิน ชื้อภักดี (2563); ที่ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองเก่าในประเทศไทย พบว่า ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน เช่นเดียวกับ Lim Sok Swan & Pan Yi Chieh (2017) ที่ได้กล่าวถึงความซับซ้อนและปัญหาที่ถกเถียงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงมรดกในย่านเมืองเก่าจอร์จทาวน์ว่า การจะทำให้การท่องเที่ยวเชิงมรดกภายในย่านเมืองเก่าจอร์จทาวน์ รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซียมีความยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนอย่างไรให้คนในชุมชนมีความเห็นพ้องต้องกันและมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมให้มากที่สุดและสอดคล้องกับ Pan Yi Chieh (2019) ได้กล่าวถึงกุญแจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเมืองเก่าจอร์จทาวน์ ปีนังคือความร่วมมือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยศิริพันธ์ สังข์ทองและอารีย์ภา ถิรสัตยาพิทักษ์ (2562) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายในย่านเมืองเก่าภูเก็ตว่า ควรสร้างการมีส่วนร่วมใน

ด้านการรับรู้ข้อมูล ด้านการให้ข้อมูลหรือคำปรึกษา ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับและการแบ่งผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล เป็นต้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด และข้อเสนอแนะต่อการยอมรับนักท่องเที่ยวและท้องถิ่นเพื่อจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต ดังนั้นทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ที่จะทำให้เกิดความร่วมมือของหน่วยงานทุกภาคส่วนได้อย่างยั่งยืนและได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่ายนั้น เริ่มจากการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติและตรวจสอบ ตลอดจนการ ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น หลักความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนที่มีฐานคิดจากการ “ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์” ทำให้เกิดความร่วมมือการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสม โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมกำหนดแผนพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบบูรณาการร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ความต้องการของภาคเอกชนต่อความร่วมมือกับภาครัฐ ส่วนใหญ่ภาคเอกชนต้องการให้ภาครัฐมีความชัดเจนในการร่วมมือกับภาคเอกชน ควรเข้าร่วมกับภาคเอกชนให้มากขึ้น ในส่วนความคิดเห็นของภาคเอกชนต่อภาครัฐ ภาคเอกชนมองถึงความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่ายังมีน้อย ไม่ชัดเจน ควรมีการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ ข้อเสนอแนะของภาคเอกชนเสนอแนะว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วม ในกระบวนการของการส่งเสริม เพื่อส่งผลดีในทุกฝ่าย ในเรื่องของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ภาคเอกชนมองว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างจุดขายให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะปฏิบัติการ

ความร่วมมือที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีบุญผะเหวด ควรร่วมประสานทั้ง 3 องค์กร ได้แก่ 1) ธุรกิจภาคเอกชน จะต้องมีการรวมกลุ่มของธุรกิจ เพื่อเป็นประโยชน์ในการประสานความร่วมมือกับภาครัฐ จะต้องบริหารจัดการองค์กรที่เอื้อต่อการประสานความร่วมมือ รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงธุรกิจด้านการท่องเที่ยว 2) องค์กรภาครัฐ ควรติดต่อประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ มีความชัดเจนและจริงจังมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมประชาสัมพันธ์ รณรงค์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กับประชาชนให้เข้าใจ 3) ประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีในการอนุรักษ์ฟื้นฟูรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ ร่วมกันตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติและตรวจสอบ ตลอดจนการ ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 หากมีการนำรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้กับหน่วยงานของทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันของหน่วยงานนั้น ๆ อย่างแท้จริง ให้ทราบถึงปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดเพื่อเป็นแนวทางของความร่วมมือให้สอดคล้องกับองค์กร และสภาพของความเป็นจริง เพื่อจะสอดคล้องประสานความร่วมมือได้ถูกต้องและประสบผลสำเร็จ

3.2 การศึกษาถึงความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ควรจะศึกษาองค์กรภาครัฐ ในด้านความร่วมมือต่างๆ กับธุรกิจเอกชน ให้ถ่องแท้และมีข้อมูลที่เป็นจริงมีความชัดเจน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนที่มีความถูกต้อง เพื่อผลประสบผลสำเร็จของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง

- ธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิกุลและคณะ (2562). การวิเคราะห์ทัศนคติ ความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวางต๋าย. วารสารรัชต์ภาคย์, 13 (30),245-255
- พระเอกลักษณ์ อธิโต, ประเสริฐ ธิลา, พระมหากฤษฎา กิตติโสภณ. (2563). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม.วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 9 (1),121-134
- มาพร บุญเพชรแก้ว, อิสระพงษ์ พลธานี. (2562). ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศ ป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 39 (5),175-193
- ศราวุธ นวกัณฑ์วรกุล และดวงเงิน ชื้อภักดิ์ (2563); ที่ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองเก่าในประเทศไทย. วารสารนาครบุตริปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,13 (1),80-98
- ศิรินทร์ สังข์ทองและอารีย์ภา ภิรสติยาพิทักษ์. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน:กรณีศึกษา ย่านเมืองเก่าภูเก็ต. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ,15 (1),1-21
- สุธาสนี วิทยาภรณ์, สุศักดิ์ สุวฒโท, มุฑิตา ทวีการไธ, หทัยชนก วนิศกุล, ทักษิณา แสนเย็น. (2562). แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบางกระเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 5 (1),115-123
- Boonyanupong, S., Sangkakorn, K., Suwannarat, S., Jaturapataraporn, J., and Piboonrungraj, P. (2017). The development guidelines of cultural tourism potential in the Lanna civilizationzone. Bangkok: The National Research Council of Thailand (NRCT).
- Department of Thailand Tourism. (2014). National Tourist Arrival to Thailand 2014 (by Nationality) Retrieved March 10, 2014
- Deming, W.E. (1986). Out of Crisis. Boston : The Massachusetts Institute of Technology Center for Advance Engineering Study.

Lim Sok Swan and Pan Yi Chieh. (2017). Heritage Tourism in George Town: A Complicated and Always Controversial Issue. Retrieved 2020, December 26, from <https://penanginstitute.org/publications/issues/1019-heritage-tourism-in-george-town-a-complicated-and-always-controversial-issue/>.

Richards, G.,(2005). Textile tourists in the European periphery: new markets for disadvantaged area?. *Tourism Review International* 8 : 323-338.